

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14.—
POLUGODIŠNJE I TROMJESECNO SURAZMJERNO, MJESECNO
K 120.— POJEDINI BROJ 10 PARA.— OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
::: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. :::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBCIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNJI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U. Z. S. O. J.

GOD. III.

ŠIBENIK, srijeda 15. rujna 1915.

BR. 182. (412)

Kod Plave Talijani su imali velike gubitke. - Uspjesi Hindenburgovi. Napadaj na rusku flotu u zaljevu Rige.

Talijansko ratište.

BEĆ, 14. rujna (KB). Službeno se saopće:

Nakon bezuspješnih napada Talijana zadnjih dana, jučer je u većim borbama kod Fliča i Tolmin nastupila stanka.

Kod Plave raztjera je napad vatre naše artiljerije neprijatelja iz komada fronte širok više kilometara. U bljeđu su Talijani pretrpjeli velike gubitke.

Na fronti tirolskoj odbiveni su napadnici pokušali slabih neprijateljskih odjela protiv naših položaja kod pograničnog mosta u dolini Popena, južno od Schlobachha i u području Tonale.

U glavnom na jugozapadnoj fronti vlasta mir.

Zamjenik šef generalnog stožera Von HÖPER.

I prama vojnoj grupi Macken- senovoj neprijatelj nije mogao da potjeru zaustavi. Nekoliko stotina je zarobljeno.

Vrhovna vojna uprava.

Napadaj u zaljevu Rige.

BERLIN, 14. rujna (KB). Službeno se saopće:

Sest njemačkih hidroplana napalo je dne 12. ov. mj. ruske pomorske bojne sile u zaljevu Rige i na ušću Dvine kod Rige, pri čemu su dvije ladje za hidroplane, dva razarača i dvije podmornice uspješno obasute bombama. Jedna ruska jedrenjača bila je potopljena. Škver na ušću Dvine upaljen je.

Francusko-englesko ratište.

BERLIN, 14. rujna (KB). Službeno se saopće:

Neprijateljski avijatčari bacali su bombe na Trier, Moerchingen, Chateau Salins i Donaueschingen. Pucano je na osobni vlak iz puščanih strojeva. Nekoliko je osoba bilo usmrćeno i ranjeno. Od zračne eskadre, koja se pojavila nad Trierom, jedan aeroplano bio je srušen.

Vrhovna vojna uprava.

Rumunjska čeka.

"Kölnische Zeitung" piše: Rumunjska još čeka. Pobjede centralnih država su ju raztrezjnile. Vojnički krugovi su proti ratu s Austrijom. "Pester Lloyd" piše: Rumunjska čini dojam, kao da je bila izgubila ravnotežu i kao da sada nezna, kakav kretanj bi se opet stavila u normalan položaj. O temeljima svoje eksistencije svaka država mora biti na čisti. Možda će brzo doći čas, kada tračak te spoznaje probiti maglu rumunjskog mišljenja i razsvijediti put — povratku.

Priprave u Francuskoj.

"Franfurter Zeitung" iz raznih pojava zaključuje, da je francusko novinstvo u zadnje doba postalo jako mirno i od malo riječi, da se u Francuskoj čine priprave, koje su u savetu s posebnom vojničkom akcijom.

Švicarski listovi javljaju, da se u Flandriji nalazi sada okruglo 800.000 Engleza i da su Francuzi sve svoje ondje nalazeće se čete upotreblili za ojačanje svoje fronte u Argonama, na Masi i Mozelli.

Portugalska i četverosvezeta.

Pariški "Petit Journal" javlja iz Lisabona: Senat je poslao pozdrave portugalskoj armadi i mornarici te saveznim naredima izrazujući želju, da

bi saveznici u imenu civilizacije i pravice pobijedili.

Reforme u Rusiji?

"Berlingske Tidende" javlja iz Petrograda:

U programu, što ga je blok duminih stranaka predao ministru predsjedniku, veli se, da bi pobjeda mogla biti samo onda izvođena, kad bi se oblasti mogle osloniti na pouzdane naroda. Kao uvjet da se postigne povjerenje, traži se, da se ispuniv zahtjeva. Među ovim je zahtjevima politička amnestija, pomirjiva politika u Finskoj i proširenje društvenih prava.

Blok duminih stranaka pripada od 439 zastupnika u dumi njih 300.

Perzija protiv Engleske.

Umro je engleski podkonzul, koji je bio ranjen u Ahirasu. Veći broj Engleza odlazi iz Isphana, a i Rusi i Francuzi se spremaju na odlazak.

Reuterov ured javlja, da je perzijska vlast izrazila sažaljenje engleskoj vlasti radi napada na engleskoga glavnoga konzula u Isphantu te je obećala dati potpunu zadovoljstvu i da će zatvoriti krive.

Englezzi progone Bure.

Osudjena su 42 pristaše Kampove radi bune na tamnicu od devet mjeseci do tri godine. U nekim slučajevima izrečene su kazne na 50 do 150 funti sterlinga.

Dali se prokuhanjem vode postizava potpuna njezina sterilizacija?

Piše: O. S. BOLIĆ.

Narav nam je podala u vodi jedno veoma jednostavno i ekonomično piće, premda ne posjeduje svaku vrst vode potrebna svojstva, a da se može bez pogibelji pititi, da ne naškodi bilo u čemu našemu zdravlju. Znanost je ovo zadnjih godina otkrila, da se većina zaraznih bolesti ima pripisati zaraznim mikrobima, od kojih; dok se nekoji slučajno u vodi nalaze, drugi opet živi u vodi kaš u svojoj stalnoj postojbi. U pitkoj dakle vodi možemo za vrijeme vladanja zaraznih bolesti naći na takve mikrobe, zarazne klice, koje s vodom koju pijemo dolaze u naš želudac, dalje se u njemu razvijaju i tako nas stalno okuže.

Kad u jednom mjestu vlasta zarazna bolest, moramo se služiti samo čistom i zdravom vodom; inače veoma lakko da i mi obolimo. Koliko i koliko imamo samo primjera, gdje su se rabeći nezdravu vodu okužili ne samo pojedinci, već i cijele obitelji, sela i gradovi! Pozor dakle! Pijte samo zdravu i čistu vodu. Pošto je nemoguće doznati, bez kemičkog i bakteriološkog istraživanja, da li je jedna voda zdrava ili ne, da li po-

slijedi zaraznih klica bolesti ili ih ne posjeduje, stoga, dok traje u jednom mjestu ili okolini zarazna bolest, moramo nastojati da vodu učinimo neškodljivom i onda ako bi zbila u njoj bilo ili drugim riječima da ju steriliziramo raznim sredstvima. Opće pak u obiteljima upotrebljavano sredstvo jest prokuhanjem vode. Ali sad nam se na jednoč nameće gornje pitanje: *da li se prokuhanjem vode postizava potpuna njezina sterilizacija?*

Bez dvojbe, da je prokuhanje pitke vode poznato kod svih skoro naroda kao najstarije sredstvo steriliziranja iste. Prve vijesti o tomu dolaze nam iz Kine, gdje se jedno 1500 godina prije Isusa upotrebljavalo napitak čaja, kao uspješno obrambeno sredstvo proti zaraznim bolestima, te je od iste vlaste bio taj napitak zakonom naređen. Ne možemo za stalno znati, kad se poče taj napitak u Evropi upotrebljavati. Čini se svakako da su ga stari Rimljani već rabili. Upotrebljavanje čajnog napitka veoma se raširilo u srednjem vijeku, kadno su strašno harale ne samo kuga i koga već i bolesti razne vrsti, pod imenom „Crna smrť“. U Njemačkoj susrećemo prokuhanje pitke vode tek u 19. vijeku, vijeku prirodnih nauka, koji je već mnogom praznovijernom mijenjanju o pogibjeli zaraze učinio kraj. Danas je već opće rašreno mijenjanje, da jednostavno prokuhanje vode znači isto što i podpunno njezino steriliziranje. Za praksu moglo bi to dobro biti, ali znanost stoji na posve drugom stanovištu. Prije nego li je Paris bio potpuno opskrbljen pitkom vodom, nastojalo se da se voda Seine pomoći ukuhavanjem pitkom učini, ali sa posve lošim uspjehom, jer se slučajevi kolere i tifusa jedva umanjuje. Isto su dozakali u posljednje doba i bakteriologzi Miquel i Wada. Na ovim su počinjima osnovana istraživanja slavnog Pasteura o ustrajnosti života kod bakterija, po čemu mogu ovi bakteriji da podnose temperaturu od 12 stupnjeva, a koja se postizava jedino visokim tlakom.

Potpuno se dakle sterilizovanje vode njezinim ukuhavanjem postizava jedino onda ako se ona 24 sata postoji prvo ukuhavanje ponovna prokuha, ili dodavajući joj, pošto je prvi put prokuhanja, kakvo kemičko sredstvo. Bez dvojbe da kao takvo kemičko sredstvo, koje će otrovati bakterije, služi podpuno i čaj. Istu ćemo svrhu postignuti kafom i običnom kuhijskom soli, kalijevim hipermanatom i alaunom; naravno da nećemo za piće upotrebljavati sol, hipermagantan i alaun. Zato su posve bezuspješni oni t. zv. „zepni filtri“, koji su podigli u ovo zadnje doba toliko reklame. Pače upotrebljavanje istih filtera može, prema okolnostima, mnogo štetno prouzrokovati. Oni naime pružaju, u svojim velikim porima, veoma udobno i stalno leglo klicama zara-

znih bolesti. Postizava se baš protivno od nametnutog im djelovanja.

Preporuča se svakom koji ljubi svoje zdravje da se ovih uputa po mogućnosti drži. A našim vojnicima, koji se na ratištu nalaze, te koji su često prisiljeni da slabu vodu piju, bit će najljepši i najdragocjeniji dar ako im pošaljete po nešto čaja ili kafe, jer će time vodu učiniti pitkom, i neškodljivom svom zdravlju, koje svaki želi svojim milima.

Domaće vijesti.

Otvorene družbinib škola u Istri. Kako je već bilo javljeno, naša će Družba sv. Cirila i Metoda za Istru nastaviti svoj rad i u idućoj školskoj godini. Zbog toga vlasta među našim narodom u Istri i na otoci veliko veselje.

U ovim teškim vremenima i sred svagađnjih opasnosti naši ljudi puni pouzdanja, jer osjećaju, da ni u ovim burnim časovima nisu zapušteni ni sami. Družba sv. Cirila i Metoda za Istru po njoj i cijeli naš hrvatski narod ispunjuje časno svoje davno očekanje.

Kako naš narod i uovo iznimno doba shvaće svoje dužnosti prema ugroženoj braći vidi se iz pomoći, što je pruža našoj Družbi. Živjeli plemeniti doravatelji! Izdati će veliki, jer je već sada namješteno do 50 učiteljskih sila, a doskočiti treba i drugim potrebama, koje su u najljepšoj sveti s našim školama.

Hvalači na novo i od srca svim dobrovratima, Družba preporuča se najtoplje i za unaprijed!

Kotarska Gospodarska Zadruga u Makarskoj javlja nam: U svrhu zaprijećenja eventualnog prekomjernog apofitiranja sa strane nesavjesnih trgovaca pri nabavi poljskih plodina od sejala, kupujući uz mnogo nižu cijenu nego li je trgovacka. Uprava ove Zadruge odlučila je posredovati između posjednika i veličatice pri prodaji odnosno kupnji poljskih plodina. Ovaj će posao Zadruga obavljati bezplatno, uz namjerenje faktičnih troškova.

Eventualno Zadruga će i nabavljati na svoj račun razne poljske proizvode (ulje, vino, buhač, mraške, bajama i slično) uz trgovacke cijene.

Svakom onaj, koji se želi obratiti Zadrži u svrhu posredovanja pri prodaji ili same prodaje, neka dostavi pisućoj ogled (muštri) robe naznačujući cijenu franko Mađarske.

Ovim Zadruga ne jamči, da će se prodati, ali će se svakako nastojati, da putem novinskih oglasa i drugim načinom, upozori zanimane krugove, gdje se mogu obratiti u svrhu nabave naših poljskih proizvoda.

Poštanske vijesti. Danom 13. t. m. bi ponovno uspostavljen privredni paketi promet za slijedeće poljske pošt. urede: 10, 14, 16, 34, 45, 46, 53, 55, 61, 65, 69, 73, 76, 78, 81, 85, 88, 91, 93, 95, 98, 106, 109, 113, 119, 157, 207, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 251, 254, 301, 302, 309, 304, 305, 306, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 317, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 620 i 630.

Primanje paketa sa strane pošt. ureda može da slijedi samo u ponedjeljak, utork i srijedj.

Poštanska uprava podnijepo ne jamči za redovito odpremjanje paketa; njihovo upućivanje poljskim poštama slijedi samo od slučaja prama tome kako to dopuštaju ratne operacije; potom moguće i stoprocentno odaljeg ležanja.

Grad i okolica.

† Rudolf Sakšek, brat faktora naše tiskare gosp. Vj. Sakšeka, poginuo je na ratu u Italiji. Poginulom junaku za cara i dom vječno slava, a učvilenom bratu i obitelji naše srdačno žalovanje!

Glasba ratne mornarice svirat će sutra u Hotel Krik da 7/8 do 9 sati večer slijedeći program: 1. Grieg: Poklonstvena koračina iz "Sigurd Jorsafat"; 2. Wagner: Rienzi, ouverture operi "Zadnji Tribun"; 3. Ivanović: Kraljeva plesa, valčik; 4. Supiće Ne zaboravi me, pjesma; 5. Schmied: Rokoko, gavotte; 6. Smetana: Prodana nevesta, potpurri; 7. Fritz: Domobraska koračina.

Za udove i sirote poginulih junaka na ratu. Cijenjena obitelj Ivana Bergoncija, u počast smrти poginulog junaka Rudolfa Sakšeka, doprinijela je K. 5.

Milodari. Obitelj Čelar pok. Grge, da počasti uspomenu pokojnog Vice, šalje Ubožkom Domu u Šibeniku, K 20—, a drugi sv. Cirila i Metoda u Opatiju K 10—. Gorini iznos bi poslan neposredno gornjim naslovim.

Pitanje miljeka. Mijekarice se bune, što im se miljeko, koje nema dostačnu gravaciju, zapljenjuje te se prije ili da neće više donosi miljeko u grad ili da će ga cijelogra prodavati po 80 para litar. Jedna je — neka iz Bilica — i prijavljena, da je jutros prodavala miljeko po 80 para.

Ovo pitanje zaslužuje osobitu pažnju, a i obzir. Zaplenom miljeka oduzimaju se mnogi djeci jedina hrana. Uadrena maksimalna cijena, od 40 para neodgovara prilikama, pa bi se možda stvar dala urediti tako, da se cijena povisi na 48 para, a onda da se strogo zahtjeva propisana gravacija.

Lov za pticicama. U ovo ratno doba vidjeti je po gradu ženskog svijeta izvana. Dolaze tako iz Česke, tobože zaručniku vojniku, a uistinu da provode pustolovni život. Redarstvo je mnogo takovih uapsilo, neke predalo na sud, neke zapratilo. Više ih je nadjeno venerički bolestno. Ovaj lov za "pticicama" u interesu je i morala i zdravlja, te poželjno je da se energetično prosligije.

Nadjenia putnička sprtva. Pred više dana nadjena je na obali putnička sprtva, puna robe. Nalazi se na redarstvu, gdje ju vlastnik može da pridigne.

NAJNOVIJE VIJESTI

Prispjele u 3 sata po podne.

Pred Dardanelima.

CARIORAD, 15. rujna (KB). Glavni kvartir saopćuje:

U odsjećima Anaforte i Arisburnu naši izvidnički odjeli u noći su na raznim točkama upriličili iznenadne napadaje na neprijateljske strijeljačke jarke.

Dne 13. ov. mj. naša artiljerija pucala je uspješno na neprijateljska sabirališta i na neprijateljske kolone za proviantu te ih raztjerila i zadala im gubitke.

Engleski parlament.

LONDON, 15. rujna (KB). Jučer se sastala donja kuća. Asquith je najavio, da će sutra podnijeti zakonsku osnovu o zajmu i da će izvjestiti o položaju.

Reforme u Rusiji.

KOPENHAGEN, 15. rujna (KB). "Berlinske Tidende" primaju iz Petrograda:

Goremykin odputovao je u glavni kvartir, da izvjesti cara o zahtjevima bloka u dum.

Uzroci ruskim neuspjesima.

PETROGRAD, 15. rujna. (KB). Kako "Rieč" javlja, petrogradski gradski zastupnici privatili su pretežnom većinom zaključak, prama kojemu Caru ima se reći podpuna čista istina. Neuspjesima uzrok je u silnoj pokvarenosti u Rusiji, u dubokoj dizorganizaciji i nesposobnosti vlasti.

Zaključak traži, da vlasta, koja nije opterećena grijesima prošlosti, ima povjerenje naroda.

U krugovima dume pronose se glasovi o odgodi dume.

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom smrti našeg neprežaljenog sinâ, odnosno brata i Šurjaka.

Vice Čelara pok. Grge izričemo svima prijateljima i znancima, koji mu na dan pogreba izkazaše zadnju počast, srdačnu zahvalnost.

Osobita hvala prečasnog gospodinu Don Ivi Bjažiću, zač. kanoniku i duhovniku bolnice, te M. P. O. Lujgu Jurenoviću, župniku Varoša i dekanu, kao i duhovnom pomoćniku P. O. Boni Kulušiću, koji su pokonika do hladnog groba sproveli.

ŠIBENIK-DRNIŠ, 11. rujna 1915.
Ika ud. pok. Grge Čelar
za se i za obitelj.

Glasovir ili piano

tražim u najam eventualno kupujem. Ponude u upravu lista.

ŠTALA ZA KONJE

Ilijepo uređena, kraj občinskog perivoja
iznajmljuje se odmah.
Potanje obavijesti daje uprava lista.

Tražim

poslovodju i jednog radnika za postolarski obrt. Nastupiti mogu odmah. Upitati se u upravu lista. 6—6

Stroj za pranje rublja.

prodaje se uz cijenu od K 150—. Kupac može po dogovoru i mjesечно odplaćivati. Stroj posve novi vrlo praktičan i za današnje doba vrlo ekonomičan. Obavijesti daje uprava lista.

Remington Standard

Jedan pisačih strojeva
milijun

u porabi.

Model X i XI.

BEZ KONKURENCIJE

Podpuno

amerikansko pokuštvo

GŁOGOWSKI & Co. - TRST

Piazza della Borsa No. 14 I kat

Telefon br. 17—70.

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati ćeš pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40% Kalijevom soli ili kainítom

15-16% Kalciumcianamidom

16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svak može da zatraži bezplatno kod podpisane, bilo ustmeno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanicima dijeli poučnu knjižicu o uporabi gnojivo za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh kao KAS a cjenje od istoga.

Ova gnojivo dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpačavaoc, i to prama uvjetima postavljenim od tvornica

GRUBIŠIĆ & Comp. :: Šibenik.

(brzojavni naslov GRUBARES — telefon br. 56).

Cijenjenim mojim mušterijama javljam da su mi prispljeli

ŠEĆER I KAVA

CIJENE UMJERENE.

PIO TERZANOVIĆ.

"Najuspješnije oglašuje se u „Hrvatskoj Misli“.

RNJIČOVEŽNICA

Hrvatske zadružne
tiskare u Šibeniku ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUGI).

UVEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKU SPA-
DARJE RADNJE, CIENE UMJERENE. — IZRADA BRZA
I SOL'DNA.

JOSIP JADRONJA - ŠIBENIK

Agenturni, komisionalni i otpremnički posao
Zastupstvo: Osiguravajućeg Društva "Herceg Bosna"

Zastupstvo i skladište za Šibenik i okolicu slijedeći upl. Tvrđka:
Michele Truden - Trst, Viktor Schmidt Fils - Beč,
Braća Klein - Split, Miho Sez - Dubrovnik, Salvetti & Co. - Piran, J. Pipan & Co. - Trst, itd. itd. itd.

Preuzimlje naručbe svakovrstnih modernih pečata iz gume i mjeđi za pečatni vosak i sve ostale pečatne predmete, sve uz Tvrđničku cijenu da se ne boji utakmice, brza izrada.

Razaslije 1000 komada Feldpost dopisnica za Kr. 6.

HRVATSKA ZADRUŽNA TISKARA ŠIBENIK

UKNIŽENA ZADRUGA SA OGRIČENIM JAMSTVOM
(Dr. A. DULIBIĆ I DRUGI)

OBSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERON SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU.

IZRADUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVAČKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVAČKE I SLUŽBENE OBVOJE, VENJANE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I. T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBČINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRSNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA

Jadranska Banka

PODRUŽNICA SIBENIK

Dionička glavnica K 8.000.000. — Pričuva K 700.000.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5

(Vlastita kuća).

Naslov za brzovje: "JADRANSKA".

PODRUŽNICE: Dubrovnik — Kotor — Ljubljana — Metković — Opatija — Šibenik — Split — Zadar.

Kupon založnica Zemljisko veresijskog zavoda Kraljevine Dalmacije platiti su kao i uvičene založnice unovčenu se kod JADRANSKE BANKE U TRSTU i svih njezinih podružnica.

Uložne knjižice. — Pohrana i administracija vrijednosnih papira. — Kupoprodaja tuženih i inozemnih vrijednosnih papira, te deviza i valuta. — Osiguranje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. — Žiro računi i текуći računi. — Unovčivanje mjenica, dokumenta, odrezački i izvucični vrijednosnih papira. — Kreditna pisma, čekovi, vaglie, naputnice. — Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove itd. — Gradjevine vjeresije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čeličnoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.